

Remissvar på Europeiska kommissionens förslag till förordning om förbud mot produkter som producerats genom tvångsarbete

Sammanfattning

Adda och Regionernas kansli för hållbar upphandling välkomnar Europeiska kommissionens förslag till förordning om förbud mot produkter som producerats genom tvångsarbete. Förslaget behöver dock renodlas så att det tar sikte på produkterna och inte processen för tillbörlig aktsamhet.

Vilka är vi?

Sveriges regioner bedriver sedan 2010 ett nationellt samarbete för att främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder i syfte att minska negativ påverkan på människor och miljö under produktens eller tjänstens livscykel. Den nationella samordningen drivs genom en styrgrupp, ett nationellt kansli samt regional samordning i de åtta tidigare sjukvårdsregionerna. Den nationella samordningen omfattar även ett strategiskt samarbete med Adda Inköpscentral.

Adda ägs till 98 % av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och resten av 256 kommuner. Adda AB, där Adda Kompetens, Adda Inköpscentral och Adda AffärsConcept ingår, stödjer kommuner och regioner samt statliga myndigheter med strategisk försörjning av varor, tjänster och kompetens.

Synpunkter

Vi stödjer förslaget att förbjuda både utsläpp och tillhandahållande av produkter på den inre marknaden som har tillverkats genom tvångsarbete. Detsamma gäller export av sådana produkter (artikel 1). Vi stödjer också förslaget att tillhandahålla en databas över områden och produkter med risk för att tvångsarbete förekommer (artikel 11). Vi anser också att det är välkommet med riktlinjer för att efterleva förordningen (artikel 23). Vi ser också behovet av en databas med förbudsbesluten.

Vi anser vidare att alla företag oavsett storlek ska omfattas. Enligt artiklarna 4 och 5 ska dock de behöriga myndigheterna vid bedömningen av sannolikheten att en ekonomisk aktör har handlat i strid med förbudet ta hänsyn till de ekonomiska aktörernas storlek och ekonomiska resurser, mängden berörda produkter och omfattningen av det misstänkta tvångsarbetet.

Vi anser att det är sättet som produkten har tillverkats på som ska styra, inte storleken på företaget. Fokus bör därför vara på att inget tvångsarbete ska ha förekommit vid produktionen av de produkter som

- importerats och släpps ut på den inre marknaden; eller
- tillverkats och exporterats av ekonomiska aktörer på den inre marknaden.

Enligt förslaget ska de behöriga myndigheterna inte inleda en undersökning om de på grund av den ekonomiska aktörens *process för tillbörlig aktsamhet* anser att det saknas välgrundade farhågor för en överträdelse av förbudet. Risken med förslagets utformning är att fokus kommer vara på europeiska ekonomiska aktörer och deras processer och inte de aktörer som använder tvångsarbete i sin produktion eller nyttjar det i sina leveranskedjor.

De behöriga myndigheternas arbete bör istället utgå från rapporter från frivilligorganisationer, forskare och media, dvs. den typen av organisationer som kan "lämna information" rörande överträdelser av förbudet (artikel 10). Det är den här typen av information som kan utgöra *välgrundad farhåga* för tvångsarbete. De behöriga myndigheterna bör snabbt undersöka om informationen går att koppla till den inre marknaden, för att därefter utreda huruvida det föreligger tvångsarbete. Om det är fallet bör de förbjuda produkterna till dess att de ekonomiska aktörerna som släpper ut, tillhandahåller eller exporterar dem har vidtagit åtgärder för att förhindra, begränsa och gottgöra tvångsarbetet.

Vi noterar vidare att inget anges i förslaget om hur upphandlande myndigheter ska förhålla sig till beslut enligt förordningen. För att upphandlande myndigheter ska kunna använda den obligatoriska uteslutningsgrunden människohandel i upphandlingsdirektivet krävs en lagakraftvunnen dom. En upphandlande myndighet får dock enligt samma artikel utesluta en ekonomisk aktör från upphandlingsförfaranden om den upphandlande myndigheten *på något lämpligt sätt* kan påvisa åsidosättande av skyldigheterna i artikel 18.2, som hänvisar till bilaga X och ILO:s kärnkonventioner. Det vore önskvärt med ett klagörande om beslut enligt förordningen kan anses utgöra ett *lämpligt sätt*.

Åsa Edman
Chefsjurist
Adda

Pauline Göthberg
Nationell samordnare
Regionernas kansli för hållbar upphandling

Kristin Tallbo
Hållbarhetsstrateg
Adda Inköpscentral